کوردستان نێت
KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەکی ئەلەکترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردییە
www.kurdistannet.org
بەکاتی ناوەندی ئەوروپا 8-1-2007 12:47

لە سێدارەدانی سەدام... تەواوکردنی وێنەیەکی ناتەواو ... سەنگەر زراری

Sangarz81@yahoo. com

ئەگەرچی وەکو دەڵێن "سیاسەت هونەری مومکیناتە" واتا هیچ شتێك لە سیاسەتدا حەتمی نییە، بەلاَم هیچ (بەڵگە، ئەگەر، لەوانەیە و رەنگەیەك) لە ئارادا نەبوو کە پێمانبلێ‌ت: "سەدام توانای ئەوەی هەیە جارێکی تر بێتەوە سەر حوکم و جڵەوی دەسەلاَت بگرێتەوە دەست". هیچ کوردستانی و عێراقییەك (بە یار و نەیارانی سەدامەوە) بەتەمای ئەوە نەبوون کە جارێکی تر سەدام لە دەسەلاَت ببیننەوە، ئەمە شتێك بوو کە هەمووان لێی دڵنیابوون، ئەی کەواتە ئەوە چی بوو کە وای لە خەڵك دەکرد ئەوەندە بە پەرۆشەوە بەدیار هەواڵەکانی دادگاییکرنی سەدامەوە دابنیشن و بەپەلەبوون بۆ ئەوەی هەواڵەکانی دادگا ببیستن و ببینن؟ چی بوو وای لی دەکردن بەپەلە بن بۆ ئەوەی زووو بزانن حوکمەکەی چییەو چی بەسەر دێت؟ دوای دەرچووونی حوکمەکەش پەلەبوون لە جێبەجێکردنی حوکمەکەدا؟ ئەمە پرسیارێکە دەشی لەسەر ئاستی تاکدا هەر یەکێکمان وەلاَمێکمان بۆی هەبی، بەلاَم ئەو ئاستە تاکییە ڕێمان لێناگری لەوەی کە لەسەر ئاستی گشتیشدا وەلاَمی ئەو پرسیارەبدەینەوە.

سەدام ئەو کەسەبوو کە ماوەی (35) ساڵ حوکمی وڵاتێکی کرد بەناوی عێراق، تەنانەت ئەو ماوەیەی کە ئەحمەد حەسەن بەکریش سەرۆکی وڵات بوو، دەسەلاَتەکان هەر لە دەستی سەدامدابوو، ماوەی پێش ئەویش سەدام یەکێك بوو لە کەسایەتییە دیار و بەرچاو و دەسەلاَتدارەکانی ئەم وڵاتە، رۆل و پێگەی لە زۆرێك لە رووداوە سیاسییەکانی ناو عێراقدا هەبوو، بێگومان لەو ماوەیەی کە ئەو حوکمی تێدا کردووە هەم توانیویەتی دۆست و لایەنگر بۆخۆی پەیدا بکات، هەم کەسانێکی زۆری نەیاریشی بۆخۆی دروستکرد (نەیارەکانیش رێژەکەیان زۆر زیاتر بوو لە دۆست و لایەنگرەکان) ئەویش بەهۆی ئەو هەموو زوڵم و زۆردارییەی لە ماوەی ژیانی کاربەدەستی و سەرۆکایەتیدا دەرحەق یەگەلی عێراق ئەنجامیدا، بە بێ جیاوازیکردنی ئەتنی و ئایینی، تەنانەت سوونەش (کە سەدام خۆی یەکێك بوو لەوان) زۆرجار بەدەستی سەدام دەچەوسانەوە. لەلایەکی ترەوە ئەوەی دەرویێشی ئەو بایەو ئەوی بە قائیدی زەرورە برانیبا، دەکەوتە ناو خێرو خۆشییەکانی سەدام و گیرفانەکانی هەمیشە پڕدەکران لە پارەی نەوتی سامانی وڵات.

بە شێوەیەکی گشتی وڵات دابەش ببوو بەسەر دوو جۆر لە خەڵك کەسانێکی هەژار لەوانەی کە دەبوو کلاَوی خۆیان بگرن با نەیبات، کەسانێکیش کە زورناژەنی دەوڵەت بوون و مانەوەی خێروخۆشی ژیانیان پەیوەستبوو بە مانەوەی ئەم دەسەلاَتە.

هەڵبەت ئەم دوو ئاراستە جیاوازەش لە دوای رووخان و دواتر دەستگیرکردنی سەدام حوسێندا ئەوەی لێهاتە بەرهەم کە لایەنی یەکەم رووخان و گیرانی سەدامیان پێ خۆشبوو، لەبەرئەوەی زوڵم و زۆرداری زۆریان بەدەستی ئەوەوە بینیبوو، باوەڕیان وابوو کە ئەم رووخان و دەسگیرکردنەی سەدام تۆڵەی ئەوانە لێی دەبێتەوە، لایەنی دووەمیشییان پێی ناخۆشبوو، لەبەرئەوەی خێروبێرەکانیان لە دەست چوو (هر بۆیەش دوای لە سێدارەدانی سەدام ئەمانە هاواریان لێ بەرزبووەوەو دەنگی ناڕەزایەتییان لی هەڵدەستا) .

چونکە دوای رووخانی رژێمەکەی دەزانرا سەدام تازە هیچ نفوز و دەسەڵاتێکی نەما، بۆیە مانەوەی سەدام و هەموو رۆژێك هێنان و بردنی بۆ بەردەم دادگا و دواخستنی دانیشتنەکانی دادگاو... هیچ ئومێدێکی نەدەبەخشی جگە لە دروستکردنی نیگەرانییەکی دەروونی لە لای هەردوو ئاراستەکە، لایەنی یەکەم: ئەوانەی پێیان خۆشبوو سەدام لە ناو بچێت، ئەوانە بوون کە بە دەستی ئەو چەوسابوونەوە، ئەوانەبوون کە باوك، برا، کوڕو کچەکانیان لەسایەی ئەودا لەناو چووبوو، ئەوانەبوون کە بە نەعل لەوێنەکەی ئەویان دەدا، ئەوانەبوون کە پەیکەرەکانی ئەویان دەشکاندو میزیان بە وێنەکەی ئەودا دەکرد، نیگەرانی ئەمانە لەبەرئەوە بوو کە حەزیان لێبوو بە زووترین کات تۆڵەی ئەوانی لێببێتەوە، ئەوانە ئەوەندە بە پەلە بوون بۆ لەناوبردنی سەدام، کە پێیان وابوو مەحکەمەکردنی ناوێت، وەکو لە دەزگاکانی راگەیاندندا زۆر جار دەمانبینی ئەو خەڵکانەی کە لەسەر دەستی ئەو رژێمە زوڵمیان لێکرابوو، چاوپێکەوتنیان لەگەڵدا دەکرا، دەیانگوت: مەحکەمەی بۆ چییە یەکسەر بیکوژن و تەواو. لە کاتێکدا من پێم وایە ئەم هەموو زوڵمەی کە ئەم کابرایە کردی بە تەنها مردنێك پاك نابێتەوە، بەڕەوا بینینی مردن بۆ سەدام رەوایەتیدان نییە بە کوشتن بە شێوەیەکی گشتی، بەڵام خۆ دەبی لە بەرامبەر هەر تاوانێکیش سزا هەبێت، بەتایبەتیش ئەگەر تاونەکە بە (نائاگایی) نەبێت و چەندبارە بێت، سەدام کەسێك بوو کە تاوانەکان رۆژانە لەسەر دەستی ئەودا دووبارە دەبوونەوە، ئەمەش شتێك نەبوو کە قابیلی لێبوردن بێت، چونکە روون و ئاشکرابوو کە سەدام هەر لەحزەیەك توانیبای بگەڕێتەوە سەرتەختی دەسەڵات هەمان ئەو کارانەی دووبارە دەکردەوە کە پێشتر ئەنجامی دابوون، ئەو تەنانەت تا دواساتی ژیانیشی نکوڵی لەوە دەکرد کە هیچ جۆرە زوڵم و زۆردارییەکی ئەنجام دابێت، بۆیە ئەم جۆرە کەسە شایستەی لێبوردن نییە، لێبوردن بۆ کەسێکە کە لە کاتی هەبوون و توانای دەسەڵاتی خۆی هەست بە هەڵەکانی خۆی بکات و دانیان پێدا بنێت و پەشیمان بێتەوە.

ئەوانەی کە لە سەردەمی سەدامدا بە هۆی رژێمەکەی ئەوەوە بەهرەمەندو خۆشگوزەران بوون، دیسان مانەوەی سەدام و رۆژانە هێنان و بردنی لەبەردەم دادگادا مایەی نیگەرانی و راڕاییەکی دەروونی بوو بۆیان، چونکە ئەوانە لە خەیاڵ و وەهمی خۆیاندا وێنای ئەوەیان دەکرد کە رەنگە جارێکی تر لانی کەم بتوانن سەدام بە ئازادی و لە دەرەوەی بەندیخانەدا ببینن و بیکەنە مەرجەعی خۆیان.

بەلای منەوە لەسێدارەدانی سەدام تەواوکردنی وێنەیەکی ناتەواوبوو، بڕوام بەوە هەیە کە هەر زاڵمێك چی بەرامبەر مەزلومەکانی بکات، هەمان شتی بەرامبەر دەکرێتەوە، لەسەردەمی دەسەڵاتداری سەدامدا گەلی کەس راونران و هیچ شوێنێك نەبوو خۆیانی تێدا بشارنەوە، ئەو کەسانەی لە سەربازییدا رایان دەکرد، نەیاندەزانی بچن بۆ کوی؟ یان دەبوو راکەن و ببن بە پێشمەرگە، یانیش دەبوو لە شاخ و داخی لادێکاندا، یان لەناو ماڵەکانی خۆیاندا، لانەو حەشارگە دروست بکەن و خۆیانی تێدا حەشار بدەن. هەمان دیمەن بەسەر خودی سەدام خۆیدا دووبارەبووەوە، کاتی دەست بەسەردا گرتنی بەغدا لەلایەن هێزەکانی هاوپەیمانان سەدام نەیدەزانی لە کوێدا خۆی حەشار بدات. حەشارگەیەکی دروستکردبوو ئەوەندە ترسنۆکی و بێ جورئەتی ئەوی پێوە دیاربوو کە لە هی هیچ

فیرارێکی سەردەمی سەربازی سەردەمی ئەو نەدەچوو، سەرەرای ئەمەش ئەم کونە دادی نەداو چۆن لەسەردەمی ئەودا خەڵك دەسگیر دەکرا، بەهەمان شێوە ئەویش دەسگیرکراو خرایە بەردەم دادگا تا حوکمی لە سێدارەدانی بەسەردا سەپێنرا و حوکمەکەش جێبەجێکرا.

سەدام لە میانەی رووخانی رژێمەکەی تا ئەوکاتەی لە سێدارە درا هەموو ئەو نەهامەتییانەی هاتەوە ری، کە خۆی بەسەر هەر خێزانێکی عێراقیدا هێنابوو، ئەو زوڵمێکی زۆری لە خەڵکی غێراق دەکرد، خەڵکی دەسگیر دەکرد، خێزانەکانی دەربەدەر دەکرد کوڕو باوکەکانی دەکوشت و لە رۆژە پیرۆزەکان تەرمەکانی بۆ کەسوکارەکەی دەناردەوە بۆ ئەوەی خێروخۆشی لە خۆیان نەبینن، بە هەمان شێوە دوای لە دەستچوونی دەسەڵاتەکەی، خۆی بوو بە کەسێکی قاچاخ و لە کەلێن و قوژبنان هەوڵی خۆشاردنەوەی دەدا، دواتر دەسگیرکراو ماوەیەکی لە بەندیخانەدا گوزەراند، ژن و منداڵەکانی دەربەدەرو ئاوارەو پەرتەوازەبوون، کوڕەکانی بەبەر چاوی ئەوەوە کوژران و تەرمەکانیان لە شاشەکانی تەلەفزیۆنەوە بە هەموو دنیا پیشان درا، ژن و منداڵەکانی لە بەندیخانە نەیاندەتوانی بچنە لای، براکانی دەسگیرکرا و... تا گەیشتە ئەوەی لە رۆژێکی پیرۆزی وەکو جەژندا، خۆی لە ژێر پەتی سێدارەدا دۆزییەوە، لە هەمان ئەو شوێنەی کە لەسەردەمی ئەودا هەزاران کەسی بێتاوان برانە ژێر پەتی سێدارەو لە سێدارە دران!

ئەم دیمەنانەی ژیانی سەدام پێویستە بۆ هەموو دەسەڵاتدارێك ببێتە پەند کە دەیەوێت زوڵم لە گەلەکەی و خەڵکی هەژار بکات، چونکە بە دڵنیاییەوە پێم وایە چارەنووسی هیچ زاڵمێك بە جۆرێك لە جۆرەکان لەمە باشتر نابێت و مێژووش چارەنووسی رەشی گەلی دیکتاتۆری پێشانداوین.